

Datum

24 januari 2023

Onderwerp

Vorbereidingskrediet Specialistische Voorziening  
VSO

Aantal bijlagen

0

### **Wat adviseert het college te besluiten?**

1. Vervangende nieuwbouw te realiseren voor de schoolgebouwen van VSO Hub Oss en VSO De Sonnewijser (route arbeid en dagbesteding) als Specialistische Voorziening VSO op één locatie;
2. Voor de doorontwikkeling van de Specialistische Voorziening VSO – van afronding initiatieffase naar de definitiefase en vervolgens naar de ontwerpfase - een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen van in totaal € 915.084,- waarvan € 228.771,- aan de gemeente en € 686.313,- aan de bouwheer schoolbestuur Hub Noord-Brabant.

### **Wat is de aanleiding voor dit advies?**

#### *Wettelijk kader*

De gemeente heeft de zorgplicht voor de nieuwbouw van onderwijsgebouwen met gymvoorzieningen. Scholen i.c. schoolbesturen die voor nieuwbouw in aanmerking komen, zijn primair zelf bouwheer. Zo ook hier, waarbij de schoolbesturen bouwheer zijn van het totale project en Hub Noord-Brabant penningmeester is.

*Gezamenlijke visie en missie Specialistische Voorziening VSO*

De scholen VSO Hub Oss (route arbeid en dagbesteding, locatie Ruwaardstraat, schoolbestuur Hub Noord-Brabant) en VSO De Sonnewijser (route arbeid en dagbesteding, locatie Gerrit van der Veenstraat, schoolbestuur Oosterwijs) willen een Specialistische Voorziening voor het Voortgezet Speciaal Onderwijs (hierna: VSO) realiseren in Oss. De scholen werken aan een gezamenlijke opdracht 'het verzorgen van onderwijs voor jongeren met complexe leer- en opvoedingsproblemen'. Een kwalitatief hoogwaardig onderwijs- en begeleidingsaanbod moet alle leerlingen in Oss en omgeving optimale kansen bieden om het maximale uit de eigen toekomst te halen. Het onderwijs en de begeleiding moeten ertoe leiden dat de leerlingen zo zelfstandig mogelijk en op een bij hen passend niveau in staat zijn te functioneren in de samenleving en op de arbeidsmarkt c.q. in vormen van dagbesteding.

Het is een stevige opdracht om te werken aan een passend toekomstperspectief voor deze jongeren; een opdracht die het onderwijs niet alleen kan vervullen. Duurzame verbinding met jeugdhulp voor ondersteuning aan jongeren en gezin is daarbij cruciaal. Door intensieve samenwerking kan de focus mogelijk ook meer op preventie worden gelegd. Veel jongeren ontvangen ook aanvullende therapie of begeleiding vanuit bv. fysiotherapie, logotherapie, psycholoog, psychomotorische training. Ruimte voor deze professionals in de voorziening zorgt er voor dat leerlingen voor deze therapie de voorziening niet hoeven te verlaten.

Het komen tot een goede invulling na schooltijd, vrijetijdsbesteding, is voor deze jongeren niet vanzelfsprekend. Een aanbod op gebied van bijvoorbeeld sport, cultuur, muziek en arbeidsvoorbereiding vergroot de mogelijkheden in de samenleving voor deze jongeren. Samen met partners kan de mogelijkheid worden onderzocht om te komen tot een voorziening die van 08.00 tot 20.00 uur, in schoolweken en schoolvakanties 52 weken per jaar open is.

De schoolbesturen zijn er van overtuigd dat het samengaan op één locatie in Oss het mogelijk maakt om het aanbod voor de leerlingen te verbreden, faciliteiten gezamenlijk te gebruiken en kennis en expertise te delen (ook met partners).

*Aantal leerlingen*

Het toekomstig leerlingenaantal op het VSO is in het algemeen moeilijk te voorspellen, omdat niet de bevolkings- en wijksevenstelling bepalend is, maar de doorverwijzing vanuit het SO en regulier onderwijs. De leerlingenprognose van Pronexus (rapport 2021) voor 2036 is in

totaal 150 leerlingen op VSO Hub Oss (68 leerlingen) en VSO De Sonnewijser, route arbeid en dagbesteding (82 leerlingen).

Wat niet in de leerlingenprognose van Pronexus tot uitdrukking komt is dat op dit moment bijna 90 leerlingen, die wonen in Oss of directe omgeving, naar VSO scholen buiten het regionale samenwerkingsverband (SWV VO 30 06) gaat. Veelal volgen zij onderwijs in de omgeving van Rosmalen of Nijmegen, omdat er destijds voor hen geen passende onderwijsmogelijkheden in Oss of omgeving beschikbaar waren. Als de Specialistische Voorziening VSO gerealiseerd wordt kunnen ook deze leerlingen thuisnabij onderwijs krijgen. Als aangenomen wordt dat 50% van de leerlingen een overstap maakt of in de nabije toekomst niet meer buiten het samenwerkingsverband naar school zal gaan, ontstaat er een extra ruimtebehoefte voor 50 leerlingen.

Een inschatting maken van het toekomstig aantal leerlingen, wetende dat bovenstaande specifieke ontwikkeling in Oss speelt, is moeilijk. Met de schoolbesturen Hub Noord-Brabant en Oosterwijs hebben we de effecten berekend van voorgaande ontwikkeling. We hebben geconcludeerd dat een totaal leerlingenaantal van 200 het uitgangspunt is voor de planvorming (VSO Hub Oss 100 leerlingen en VSO De Sonnewijser route arbeid en dagbesteding 100 leerlingen). Daarnaast willen we in het locatieonderzoek rekening houden met een mogelijke toekomstige uitbreidingsmogelijkheid van circa 10% (circa 20 leerlingen).

Om in te spelen op mogelijke groei of krimp in de leerlingenaantallen nemen we flexibiliteit op het in het programma van eisen en de ontwerpen. Op het moment dat we het investeringskrediet aanvragen actualiseren we de leerlingenaantallen.

#### *IHP 2022, MIP en Programmabegroting*

De Specialistische Voorziening VSO is opgenomen in het door de raad op 15 april 2021 vastgestelde Integraal Huisvestingsplan 2021 (IHP 2021). De actualisatie van het IHP 2021 is vastgesteld in het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) op 15 juli 2022 (IHP 2022). In de Programmabegroting 2023-2026 zijn de geraamde investeringen in het Meerjaren Investeringsplan (MIP) opgenomen.

#### **Welk resultaat willen we bereiken?**

We willen het plan voor een Specialistische Voorziening VSO doorontwikkelen van afronding initiatieffase naar de definitiefase en vervolgens naar de ontwerpfase.

**Welke argumenten zijn er voor dit advies?**

M.b.t. de school en zorg- en begeleidingspartners in één Specialistische Voorziening VSO in Oss:

- 1.1 Conform de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) heeft de gemeente de zorgplicht voor de realisatie van voldoende (zowel kwantitatief als kwalitatief) onderwijshuisvesting. Met deze vervangende nieuwbouw voldoet de gemeente aan haar zorgplicht;
- 1.2 Het huidige gebouw van VSO Hub Oss en VSO De Sonnewijser dateren uit respectievelijk 1972 en 1955 en zijn technisch en functioneel verouderd. Met de vervangende nieuwbouw wordt een eigentijds, duurzaam, toekomstbestendig (flexibel door een ontwerp dat relatief eenvoudig aanpasbaar is aan veranderende ontwikkelingen in de toekomst) en functioneel gebouw gerealiseerd;
- 1.3 en 2.1 Met de vervangende nieuwbouw wordt de gewenste Specialistische Voorziening voor het VSO in Oss mogelijk gemaakt. Zodat op één plek onderwijs en ondersteuning (zorg en begeleiding) kan worden geven aan leerlingen in het VSO;

M.b.t. het gymgebouw:

- 3.1 De gemeente heeft de wettelijk geregelde zorgplicht voor gymonderwijs voor VSO scholen in daarvoor geschikte gebouwen;
- 3.2 De huidige gymaccommodaties waar de scholen gebruik van maken dateren uit de jaren '70 en zijn technisch en functioneel verouderd. Met de vervangende nieuwbouw wordt een eigentijds, duurzaam, toekomstbestendig en functionele gymaccommodatie gerealiseerd, passend bij de capaciteitsbehoefte voor sport-, beweeg- en andere maatschappelijke activiteiten. De gymzalen Ruwaardstraat en Gabriël worden afgestoten. Sportzaal Ussenstelt wordt voornamelijk door andere scholen en sportverenigingen gebruikt. Deze accommodatie is onderdeel van een haalbaarheidsonderzoek naar vervangende nieuwbouw voor de basisscholen De Lockaert en Polderhof op deze locaties.

**Wat zijn tegenargumenten of risico's?****1.1 Locatieonderzoek**

We hebben een quickscan gedaan naar potentiële locaties, maar het locatieonderzoek moeten we nog uitvoeren. Zodra wij het locatieonderzoek hebben afgerond leggen we dit ter besluitvorming voor aan de raad;

**2.1 Zorg- en begeleidingspartners**

De genormeerde vierkante meters voor de scholen zijn primair voor het onderwijs bedoeld

en voor functies die strikt noodzakelijk zijn om het onderwijs te kunnen faciliteren. Ruimtes voor zorg- en begeleidingsondersteuning in vaste dienst van de scholen worden uit de normatieve meters gerealiseerd. Externe zorg- en begeleidingspartners zijn niet voorzien in de norm. De eventuele extra te integreren zorg- en begeleidingspartners in de Specialistische Voorziening VSO is niet een standaardvoorziening (geen actief beleid) van de gemeente. Door de kapitaallasten onverkort door te rekenen in de huurprijs willen wij deze voorziening mogelijk maken. De partners zijn nog niet bekend;

### 3.1 Gymgebouw

Het gymgebouw heeft een hoge bezettingsgraad voor gymonderwijs. Het naschoolse gebruik gaan we nog onderzoeken zodra een locatie is gekozen;

### 4.1 Het totaalbedrag van de investering wordt hoger

Medio 2022 is een geraamde investering opgenomen in de MIP en de Programmabegroting op basis van formele uitgangspunten van de Verordening, namelijk € 11.438.550,- incl. BTW. Adviesbureau Hevo heeft, in opdracht van de gemeente, met de schoolbesturen en de gemeente in 2022 behoefteonderzoek gedaan, wat een aanpassing in de doorrekening tot gevolg heeft. Het geraamde bedrag zal hoger worden door:

- a. Het geraamde bedrag is gebaseerd op een formeel uitgangspunt dat samenhangt met de omvang van de scholen. VSO Hub Oss is een hoofdvestiging. Maar formeel ressorteert VSO De Sonnewijser (route arbeid en dagbesteding) onder de hoofdvestiging VSO De Sonnewijser (route vervolgonderwijs, locatie Staringstraat), terwijl in de praktijk deze als zelfstandige school functioneert. Omdat VSO De Sonnewijser (route arbeid en dagbesteding) geen eigen BRIN-nummer heeft, krijgt zij op grond van de Verordening geen vaste voet in de berekening van de ruimtebehoefte. In de vaste voet zijn vierkante meters opgenomen voor bijvoorbeeld de teamkamer en spreekruimtes. Echter, als zelfstandig functionerende school heeft zij die behoefte wel. Dit is een landelijk probleem in het VSO. Adviesbureau Hevo beaamt dit;
- b. Deze doelgroep heeft naast onderwijs specialistische zorg en begeleiding nodig. Bijvoorbeeld één-op-één onderwijs begeleiding, fysiotherapie, logopedie, gedragstherapie, GZ-psychologie, jeugdhulp, reclassering en arbeidsmarktbegeleiding. Ook voor deze professionals zijn vierkante meters nodig. Deze zitten in basis niet in de formele berekening van de Verordening;
- c. Kosten voor bouwrijp maken van de grond (en eventuele sloop van bestaande opstallen) en aanpassingen in het openbaar gebied (kiss and ride zone, parkeerplaatsen, infrastructuur e.d.) zijn in 2022 nog niet berekend, omdat het locatieonderzoek nog uitgevoerd moet worden;

- d. Het gemeentelijke kengetal voor nieuwbouw van maatschappelijk vastgoed is gebaseerd op een Bijna Energie Neutraal Gebouw (BENG). In het kader van het Klimaatakkoord willen we de mogelijkheden onderzoeken voor een Energie Neutraal Gebouw (ENG). Dit is een extra ten opzichte van het geldende Bouwbesluit waar het kengetal op gebaseerd is;
- e. Op dit moment is de bouwwereld tamelijk overspannen, met name door de oorlog in Oekraïne. Het gemeentelijke kengetal voor nieuwbouw was hier in 2022 nog niet op aangepast.

Voor de behoefte van de scholen (punt a en b), nog onbekende locatieafhankelijke kosten (punt c), verduurzaming (punt d) en de huidige markt (punt e) is een hoger bedrag nodig dan de geraamde investering, want zoals gezegd is uitgegaan van normen uit de Verordening. Omdat het voorbereidingskrediet een percentage is van het investeringsbedrag, kunnen we op dit moment wel uitgaan van het initiële geraamde investeringsbedrag van het MIP. De geraamde investering wordt in het volgende MIP en de Programmabegroting alsmede in het raadsvoorstel investeringskrediet op basis van de uitkomsten van vervolgonderzoeken nader uitgewerkt en geactualiseerd. We geven bouwheer schoolbestuur Hub Noord-Brabant de uitdrukkelijke opdracht mee om in het programma van eisen en het ontwerp zo efficiënt mogelijk ruimtegebruik toe te passen.

### **Waar moeten we rekening mee houden?**

#### *a. Financiën*

4.1 Het voorbereidingskrediet is nodig om te komen tot een locatie, programma van eisen en ontwerp voor de Specialistische Voorziening VSO.

De geraamde kosten voor de voorbereidende werkzaamheden voor de vervangende nieuwbouw van de Specialistische Voorziening VSO worden geraamd op 8% van de geraamde initiële investering € 8.913.000,- en € 2.525.250,- voor de gymnastiekvoorziening, een totaal van € 11.438.250,- incl. btw. Daarmee wordt het beschikbaar te stellen voorbereidingskrediet in totaal € 915.084,- incl. BTW, bestaande uit:

- Gemeente: Locatieonderzoek (waaronder massastudie, haalbaarheid e.d.), verkeerskundig onderzoek en -ontwerp, projectleiding, e.d. Totaal 25% is € 228.771,- incl. BTW;
- Bouwheer (schoolbestuur Hub Noord-Brabant): Programma's van eisen, ontwerpen, participatietraject met omwonenden en wijkraad, projectmanagement e.d. Totaal 75% is € 686.313,- incl. BTW.

Het bedrag van € 686.313,- incl. BTW wordt middels een toewijzingsbrief beschikbaar gesteld aan Hub Noord-Brabant voor 'bouwheerschap'.

Het voorbereidingskrediet kan financieel worden gedekt. In de programmabegroting 2023-2026 is een geraamde investering opgenomen ter grootte van 11.438.250,- incl. btw. In de eerste tussenrapportage van 2023 verwerken we het voorbereidingskrediet.

b. Communicatie

Zodra de locatie is gekozen start bouwheer Hub Noord-Brabant met een omgevingsdialoog (participatietraject) met de wijkraad en direct omwonenden.

c. Uitvoering

Bij de uitvoering van de hier genoemde voorbereidende werkzaamheden worden intern de afdelingen RO, IBOR, LWE, VTH en MM in dit projectstadium nadrukkelijk en adviserend betrokken. Extern overleggen wij met de schoolbesturen Hub Noord-Brabant en Oosterwijs, andere partners van de Specialistische Voorziening VSO en zodra wij beginnen met het locatieonderzoek de wijkraad en omwonenden.

d. Overlegd met

Bij dit project zijn de volgende afdelingen en medewerkers betrokken:

- VB: Sandra Hofman (afdelingshoofd Vastgoedbedrijf) en Hein Hendriks (teamleider VM)
- PM-SD: Irene Rouwenhorst (programmamanager Werk, Inkomen, Onderwijs en Jeugdhulp)
- FC: Gordon Braicks (business controller) en Peter Cortjens (financieel adviseur)
- MM-MO: Marcel Verhoef (sociaal beleidsadviseur)
- RO: Martin Hagreis (stadsontwerper) en Lidewij Dicou (beleidsmedewerker)
- VB-VM: Marloes Muskens (accountmanager onderwijshuisvesting) en Wiljan Mentink (accountmanager sportaccommodaties)

**Bijlagen**

- -

---

**Samenvatting**

De scholen VSO Hub Oss (schoolbestuur Hub Noord-Brabant) en VSO De Sonnewijzer (schoolbestuur Oosterwijs) willen op één locatie in Oss een Specialistische Voorziening VSO realiseren voor leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs route arbeid en dagbesteding. Integratie van zorg- en begeleidingspartners en een gymgebouw hoort daar bij. De vervangende nieuwbouw is opgenomen in het Integraal HuisvestingsPlan 2022, het Meerjaren InvesteringsPlan en de Programmabegroting van de gemeente.